

Els catalans en l'aventura americana

COSTA, Lluís (ed.).

El patrimoni documental: Catalunya-Cuba. Actes del II Fòrum de Municipis Indians.

Fundació Catalana Begur-Cuba.

Begur, 2007.

148 pàgines.

El patrimoni documental: Catalunya-Cuba demostra a partir de fons notariaus, municipals, personals i patrimonials que hi ha molta més història de la que se sol conèixer en les relacions entre Catalunya i Cuba. El treball científic aportat per diferents especialistes i estudiosos en el decurs del II Fòrum de Municipis Indians (Begur, Baix Empordà, Girona, 2006) és concloent, perquè es fonamenta en la solidesa del coneixement històric i en la recerca documental. Relacionat amb això, s'ha de remarcar la importància de les conseqüències que poden derivar-se del coneixement de les fonts ara consultades, atès que aquesta és la millor garantia per continuar avançant en la recerca i interpretació històrica de les societats catalana i cubana.

De temàtiques diverses, les comunicacions que reuneix el llibre contribueixen a dibuixar els perfils de l'activa participació catalana en el procés que es va desenvolupar al llarg dels segles XVIII i XIX a l'altra

banda de l'oceà. El volum, a banda d'explicar de manera acurada l'actuació de distints ciutadans catalans en l'aventura americana, té la virtut de presentar les dues cares de la moneda, perquè no tothom en va sortir ben parat i alguns ja no van poder tornar. I situats en el context de l'eficàcia dels continguts, val a dir que la lectura dels textos recollits atrapa: els casos que s'hi presenten —«El penediment d'un indiano: Antoni Roig i Copons, de Torredembarra», «L'havanera en els fons documentals», «Reconstruint el passat americano. El cas de Vilanova i la Geltrú al segle XIX», o «El militar Àngel de San Pedro dibuixà la Guerra de Cuba (1895-1898)», per esmentar-ne només uns quants— desperten la curiositat i aporten dades d'indubtable interès.

El llibre, doncs, explica històries particulars i col·lectives —moltes persones, molts municipis— amb rigor científic i, al mateix

temps, amb una definida voluntat de fer-les arribar al màxim nombre de lectors possible. En aquest sentit, convé subratllar que, tal i com coincideixen molts autors i experts, la difusió de coneixements no té per què vincular-se amb la rebaixa de continguts, amb la simplificació, i que, per tant, ciència i divulgació són perfectament compatibles. *El patrimoni documental: Catalunya - Cuba* n'és un bon exemple.

Francesc Montserrat

Un viatge no volgut a la nostàlgia

Amb màniga curta, pel Pla de l'Estany amb samarreta

Ajuntament de Banyoles.

Banyoles, 2007.

141 pàgines.

A Banyoles, per a molta gent, el Tint no és només un edifici gòtic, sinó una icona cultural que remet al terratrèmol artístic que va sacsejar la ciutat i que persisteix com un mite més de la transició. Entre les fites d'aquella època hi hagué l'exposició sobre el kitsch i les mostres d'art conceptual. Tot prou modern, tot prou transcendent i, també, irònic.

Per això, quan per Sant Martí de 2005 (l'octubre), i fins al desembre, es va fer al Tint una exposició de samarretes, més d'un devia pensar en aquell Tint

de la seva joventut. La proposta era atractiva, original: varen recollir 432 samarretes, cedides per 73 persones. Poca broma! A les samarretes les acompanyaven uns breus texts. L'exposició es va acabar amb una desfilada d'«il·lustres» models lluint les samarretes històriques. Tot plegat va ser una versió remasteritzada d'aquelles mogudes culturals del Tint-I i del Tint-II: transformar en art, en joc irònic, en reflexió —si cal— unes samarretes que tota la gent del Pla de l'Estany ha vist, ha viscut, ha suat i, en alguns casos, ha transformat («perdona'ls, senyor, perquè no saben què fan!») en draps de la pols. Molt en la línia dels setanta, un objecte —la samarreta— era un signe interpretable, una proposta per llegir una època, «sense nostàlgia» precisaven; a diferència dels setanta, l'aspecte lúdic predominava per sobre de qualsevol reflexió històrica o sociològica. Era una proposta sana, divertida, fresca. Una exposició divertidament pertinent.

Però un any i mig més tard, i en plena època electoral, surt al mercat el llibre *Amb màniga curta, pel Pla de l'Estany amb samarreta*, que té un aire de resum, de catàleg, de memòria; el llibre manté el joc, el distanciament, la broma; manté la frescor..., però, no ha perdut el sentit? Tindria sentit si s'hagués publicat com a catàleg de l'exposició; tot i